

LBRIS

We know
books

Mari clasici ilustrați

Victor Hugo

Cosette și
Gavroche

Fragmente din romanul *Mizerabilii*,
repostite de Adrian Ciubotaru

SUPERCOLECȚIA TA

Editura ARC

Cuprins

Victor Hugo 5
Faceți cunoștință cu personajele 11-12

.....

Partea întâi

Cosette 13-95

„La sergentul de la Waterloo“ 13

Înțelegerea 18

Soții Thénardier 22

Ciocărlia 25

Progresele mărgelăriei 29

Copoiul 33

Concedierea 36

Arestul 42

În așteptarea Cosettei 47

Impostorul 52

Slujnica de la han 56

Hanul și datoriile lui 59

Un adult de opt ani 62

Păpușa cu rochiță trandafirie 64

Omul din umbră 67

Moneda pierdută 70

Ciorapii și păpușa surorilor 74

Regina Franței 82

O noapte de Crăciun agitată 83

Nota de plată 86

Necazul hangiuului 91

Epilog la *Partea întâi*

Jean Valjean și Cosette la Paris. Marius 96

.....

Partea a doua

Gavroche 101-170

Ștreqari și păsări 101

Puțină istorie 104

Micul Gavroche 106

Bărbierul și cei doi puști 109

Montparnasse 114

Elefantul misterios 117

Kirikiki! 122

Atomul și uraganul 124

Pe drum 128

La baricade! 130

Febra pregătirilor 135

În așteptarea inamicului 138

Drapelul 143

Butoiul cu pulbere 147

Agonia vieții și agonia morții 149

Poștașul 155

Tunul pe roți 160

Coșul cu gloanțe 167

Epilog la Partea a doua

Ce s-a întâmplat cu Jean Valjean,
Cosette și Marius după răscoală 171

Faceți cunoștință cu personajele

Cosette

Este fiica lui Fantine, o tânără femeie părăsită de iresponsabilul ei sot. Cât timp Fantine, lucrând în croitorie, câștiga ceva bani, copilă creștea lângă ea. Dar când biata femeie s-a văzut strâmtorată financiar, a fost nevoită să o lase în grija lacomilor birtași Thénardier. Deși văduva plătea întreținerea fetei, aceștia o creșteau în mizerie. Cosette fiind de fapt slujnica lor. Jean Valjean o smulge din ghearele avarilor soți și o crește până la maturitate.

Gavroche

Băiatul e fiul aceleiași cuplu mizerabil numit Thénardier. Alungat în stradă, ca de altfel și alți copii ai celor doi hangii, Gavroche supraviețuiește în gangurile Parisului. E isteț, se descurcă în cele mai complicate situații, are o inimă mare și îi ajută pe cei căzuți la ananghie. În timpul revoluției se află pe baricade și adună muniție pentru răsculații care aveau nevoie de gloanțe. Cade eroic în timpul luptelor.

Jean Valjean

Era un tânăr foarte cumsecade, dar nevoia l-a împins la o faptă necugetată - a furat o pâine ca să aibă cu ce hrăni copiii înfometați ai surorii sale. Astfel a ajuns la ocnă. Evadând, fostul ocnas, care avea o putere fizică foarte mare, își croiește un alt destin. Îmbogățindu-se pe căi legale, îi ajută pe cei sărmani. Urmărit de copoiul Javert, este iarăși arestat, dar iese din încurcătură. O adoptă pe Cosette.

Javert

Javert este omul legii. Neîndurător și rău cu toată lumea, îl urmărește mereu pe Jean Valjean. Acesta îi răspunde copoiului cu binele, Javert înțelegând în cele din urmă cât de nedrept a fost.

Marius

È un tânăr bine intenționat care se îndrăgostește de Cosette, dar Jean Valjean, neștiind cine-i, îl ține la distanță. Marius se comportă ca un erou în timpul revoluției și, până la urmă, o reîntâlnește pe Cosette.

Fantine

Este mama Cosettei și face tot posibilul ca fiica ei să nu cunoască sărăcia. Deși muncește mult, nevoile și răutatea unor oameni o lasă însă pe drumuri. Prigonită, Fantine se îmbolnăvește și moare fără să-și mai vadă fiica adorată.

Enjolras

È un tânăr fermecător la chip, student, care împreună cu alți colegi studioși se înrolează în trupele răsculaților. Curajul și priceperea sa îl aduc în fruntea rebelilor. Luptă eroid pe baricadele Parisului.

Sotii Thénardier

Urâți la chip și suflet, sotii sunt hapsâni, mincinoși și răi cu cei care se află mai jos pe scara socială și lingușitori cu cei superiori lor. O exploatează fără milă pe Cosette, punând-o la cele mai umilitoare munci. Își alungă în stradă chiar și propriii copii.

PARTEA ÎNTÂI

Cosette

„La sergentul de la Waterloo“

În primele decenii ale veacului al XIX-lea, la Montfermeil, nu departe de Paris, era un birt, azi dispărut. Localul se afla pe străduța Boulanger și era administrat de cuplul Thénardier. Hanul avea o firmă pe el – o scândură groasă din lemn pe care era scris, cu litere șterse de timp, „La sergentul de la Waterloo“ – și era vizitat de tot soiul de drumeți. În fața localului se afla un car uriaș, folosit în trecut pentru transport. Mai exact, doar partea lui dinainte, alcătuită dintr-o osie trainică din fier, sub care spânzura un lanț greu.

Pe lanțul acela, ca pe un leagăn, ședeau în ziua aceea de primăvară a anului 1819 două fetițe drăgălașe. Una avea ceva mai mult de doi ani și jumătate, pe când cealaltă, cam un an și jumătate. Copila mică era în brațele fetiței mai mari, ambele fiind legate iscusit de lanț cu o basma care le împiedica să cadă la pământ. Ambele fetițe erau îmbrăcate în hăinuțe curate și frumoase. Una avea părul brun, alta, părul castaniu și erau surioare.

Așa cum stăteau ele pe lanț sub osia camionului¹ acela uriaș și ruginit, de la distanță s-ar fi părut că cineva le lăsase în gura unei peșteri! Dar fetițele nu erau singure, fiind supravegheate de mămica lor: o femeie cu o înfățișare destul de neplăcută, care le urmărea cu privirea în timp ce le legăna cu ajutorul unei sfori lungi legate de lanț. Mișcându-se, zalele lanțului produceau un zgomot la fel de dezagreabil ca și înfățișarea femeii, semănând cu un strigăt plin de mânie. Sunetul nu le deranja pe fetițe, pentru care totul era o distracție. Iar ca ele să se simtă și mai bine, mama le cânta o romanță faimoasă din acele vremuri.

În timp ce cânta, femeia nici nu a observat cum cineva s-a apropiat de ea și i-a zis:

– Aveți doi copii foarte drăguți, doamnă!

Întorcând capul, mămica celor două fetițe a văzut o femeie cu un copil în brațe, dar pruncul nu era singura povară pe care o ducea aceasta: străina căra în spinare și un sac destul de mare și de greu. Copilul ei era, de asemenea, o fetiță ce nu împlinise încă trei ani și care părea și mai drăguță decât copilițele ce se legănau pe lanț. Era rumenă și sănătoasă și dormea somnul acela plin de încredere pe care îl au copiii când ațipesc la pieptul părinților lor.

¹ Substantivul are și altă accepție decât cea de *autocamion*, termen atât de familiar nouă. Odinioară se numea *camion* și „vehiculul rutier cu tracțiune animală, prevăzut cu o platformă și folosit pentru transport. Din fr. *camion*” (nota red.).

Cu toate că fetița era îmbrăcată destul de elegant, într-o rochiță cu dantele de un alb imaculat, mama ei purta straie sărăcăcioase. După aspectul ei exterior ai fi putut spune că era o simplă lucrătoare de la oraș. Totuși, ar fi fost imposibil să afli cât de tânără era și dacă era sau nu o femeie frumoasă, căci chipul ei era umbrat de o glugă de călugăriță, înnodată sub bărbie. Tot ce se putea desluși la prima vedere era paloarea obrazilor ei supti, semn de istovire fizică ori de boală. Mâinile ei erau părлите de soare, iar degetul arătător era bătătorit și rănit de la acul gros și ascuțit de cusut. Deasupra, femeia purta o manta aspră din lână. Se numea Fantine și era o tânără simpatcă și cumsecade, pe care o părăsise de curând bărbatul – un tip flușturatic pe care îl chema Tholomyés și care era tatăl acestui copilaș cu chip de înger.

Câtă vreme bărbatul acela le-a purtat de grijă, totul a fost bine și frumos. Lăsându-se de croitorie și având un mod de viață ceva mai burghez, Fantine s-a dezo-bișnuit cu munca fizică și și-a făcut multe prietene. Dar când a rămas singură, necazurile au început să o asalteze din toate părțile: vechea ei clientelă nu putea fi recuperată, căci renunțase la ea de mult, banii s-au terminat într-o clipă, iar credincioasele ei amice, văzând-o săracă și neajutorată, i-au întors spatele. Fantine nu prea știa să scrie, dar nici să citească; știa, ce-i drept, să-și pună semnătura, când era cazul. Din acest motiv,

răvașele, inclusiv acelea pe care le trimitea, disperată, lui Tholomyés, tatăl fetiței sale, erau scrise de un scriitor public, pe când ea doar le iscălea. Degeaba trimitea însă acele scrisori, căci lui Tholomyés nu-i mai păsa de cele două ființe – pentru el, totul a fost doar o aventură pasageră.

Ce era de făcut? La cine trebuia să apeleze după ajutor? Acestea erau întrebările care o măcinau, de la o bucată de vreme, pe Fantine. Săvârșise, desigur, un păcat, făcând un copil în afara căsătoriei, dar nu era cea mai ticăloasă ființă din lume – toți o știau și o apreciau drept o tânără sfioasă, bine-crescută și înzestrată cu o mulțime de alte virtuți. Nemaigăsind răspuns la întrebările și la necazurile ce o frământau, Fantine era gata să o apuce pe calea păcatului. Dar până și un pas ca acesta cerea un curaj care îi lipsea cu desăvârșire. Într-o bună zi, Fantine a hotărât că cea mai potrivită soluție este să revină în orașelul ei de baștină, în speranța că fostele ei rude sau prietenii îi vor găsi ceva de lucru sau măcar îi vor da o mână de autor.

În cele din urmă, pofta de viață a învins în inima Fantinei. Ea a renunțat la hainele ei mai bune, a îmbrăcat niște veșminte simple, din pânză, a vândut tot ce avea pe vreo două sute de franci și și-a plătit toate datoriile. Rămânând cu optzeci de franci din două sute, tânăra a plecat din Paris cu copilul în brațe. Îi rămăsesse doar bebelușul acela, căruia îi mai putea oferi doar lapte din pieptul ei ostenit.

Înțelegerea

Ajungând în fața birtului ținut de soții Thénardier și văzându-le pe cele două fetițe, Fantine s-a oprit ca vrăjtită de acea imagine a bucuriei. Ea le privea cu înduioșare și, copleșită de fericirea pe care o citea în ochii celor doi îngerași, femeia a crezut că acesta era un semn al Providenței.

Mama fetițelor a poftit-o să ia loc pe laița de lângă ușă și cele două femei au început să vorbească:

– Sunt doamna Thénardier, s-a prezentat gazda. Eu cu soțul meu ținem hanul acesta.

Doamna Thénardier avea părul roșcat, trupul mare și greoi, fiind pe cât de colțuroasă, pe atât de sclifosită. Toată ființa ei emana un aer de afectare, urmare a romanelor de dragoste siropoase pe care le citise. Era o mască bună, care putea ascunde, o vreme, atât hidoșenia fizică, cât și cea morală a birtășiței. Dacă s-ar fi ridicat în momentul acela de pe prag și ar fi avut prilejul să-și arate adevărata ei fire, impresia Fantinei s-ar fi schimbat – așa însă doamna Thénardier i se înfățișa drept mama duiosă a celor doi îngeri din leagăn. Uneori, e destul ca un om să nu se ridice în picioare ca soarta cuiva să se schimbe radical!

Fantine și-a spus povestea, deși nu toate amănuntele pe care le-a oferit birtășiței erau adevărate. I-a zis că nu-și mai găsea de lucru la Paris, unde îi murise soțul, lăsând-o cu acest copil mic, și că se întorcea pe melea-

gurile natale, în speranța că își va începe acolo viața de la zero. Între timp, micuța ei s-a trezit și acum voia să se joace cu cele două surioare. Mama Thénardier le-a dezlegat și le-a coborât din leagăn, îndemnându-le să se joace cu străina.

Peste o clipă, cele trei fetițe se jucau și se hârjoneau ca și cum s-ar fi cunoscut de mult. Între timp, cele două femei și-au continuat conversația.

– Și cum o cheamă pe fetița dumitale? a întrebat doamna Thénardier.

– Cosette, a răspuns Fantine.

De fapt, numele adevărat al fetiței era Euphrasie, dar câte mame nu schimbă numele copiilor dintr-un instinct pe care niciun savant nu l-ar putea lămuri? Nu-i etimolog pe lumea asta care ar putea înțelege cum se poate ajunge de la Joséphine la Pepitte și de la Françoise la Silette.

– Câți ani are? o descosea mama Thénardier pe Fantine.

– Merge pe trei.

– Ca fetița mea cea mare.

Urmărindu-le cum scormonesc în pământul reavăn, căutând viermi de ploaie, maica Thénardier a zis:

– Copiii se împrietenesc cât ai zice pește. Ia uitați-vă la ele! Parcă-s trei surori.

Cuvântul acesta a fost poate ceea ce aștepta, în adâncul sufletului ei, cealaltă mamă. Fantine a luat-o de mână pe doamna Thénardier, s-a uitat lung în ochii ei și a spus: